

established powerholders), och “invisible tentacles” (less obvious or violent forms of power that achieve the subordination of poor people by making them ‘sit and wait’). (s. 15). Statens osynliga tentakler är de byråkrater som utövar makt via sina poster på ofta undermåligt finansierade socialbyråer (s. 45). Precis som tidigare studier av socialbidragsgivande ser Auyero att det är knutet till sociala oroligheter, där socialbidrag används av staten för att styra fattiga och arbetslösa människor, och för att häva potentiella uppror. Han fokuserar på den juridiska kriminaliseringen av sociala protester. Angående “the visual fists” skriver han att “the image of a fist can be misleading. There is neither a deliberate plan nor a single, monolithic agent driving the fist against the poor” (s. 48).

Statens underordning av fattiga förstärker den osäkerhet och godtycklighet som redan påverkar deras liv (s. 20). Medan den argentiniska staten framställer sig som “nationell och populär”, och att den arbetar för att lösa orättvisor och brott mot mänskliga rättigheter, kan “väntandets politik” ses som motsatsen till den diskursen (s. 20). Genom att underordnas att vänta, förnekas de som väntar dessutom möjligheten till interaktivt medborgarskap. Deras tid och värde nedvärderas och de behandlas inte som medborgare utan som “statens patienter” i ett lågintensivt medborgarskap. Om staten verkligen vill inkludera socialbidragsmottagare så verkar det inte rimligt att utsätta dem för ständig väntan och godtyckligt bemötande.

För att ge en sammanfattande utvärdering av boken så ger den ett intressant bidrag till förståelsen av politisk kultur och vardagligt utövande av statlig makt, med betoning på upplevelsen av den samma. Auyero lämnar dock inte särskilt mycket information om gatunivåbyråkraterna som han säger sig vara intresserad av. En eventuell förklaring kan vara att de väntande är mer tillgängliga just för att de har en underordnad maktposition i förhållande till den som studerar. På så sätt kan Auyeros bok fungera i statsvetenskaplig

undervisning för att diskutera den etnografiska metoden, något som kommit att uppmärksammas i verk av Wedeen (2010) och Schatz (2009) till exempel. Som nämnts hade ett större fokus på de som vet hur man skyn-dar på processen varit på sin plats.

## Referenser

- Auyero, Javier, 2007. *Routine Politics and Collective Violence in Argentina: The Gray Zone of State Power*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schatz, Edward, 2009. *Political Ethnography: What immersion contributes to the study of power*. Chicago, London: The University of Chicago Press.
- Ullberg, Susann, 2013. *Watermarks: Urban Flooding and Memoryscape in Argentina*. Sweden, Acta Universitatis Stockholmiensis.
- Wedeen, Lisa, 2010. “Reflections on Ethnographic Work in Political Science” *Annual Review of Political Science* Vol. 13. s. 255-272.

Fil. dr Karin Skill är verksam vid Tema Miljöförändring, Linköpings universitet.  
E-post: karin.skill@liu.se

**Sabl, Andrew, 2012. *Hume’s Politics: Coordination and Crisis in the ‘History of England’*. Princeton & Oxford: Princeton University Press.**

Anmälan av Björn Östbring

Bertrand Russell skrev i sin *A History of Western Philosophy* att “Rousseau was mad but influential, Hume was sane but had no followers” (2004: 611). Detta är naturligtvis inte längre korrekt inom filosofin i stort. Men det gäller däremot inom statsvetenskap och politisk teori, där Hume knappast har någon given plats. Med boken *Hume’s Politics* gör dock statsvetaren Andrew Sabl (Yale och UCLA) ett försök att ändra på detta faktum och tydliggöra värdet av Humes tänkande för samtida samhällsvetenskap.

Det är naturligtvis lätt att säga att en

given tänkare är undanskymd eller inte får tillräcklig uppmärksamhet. Men ibland går det att peka på påtagliga konsekvenser. I fallet Hume utgör Francis Fukuyamas övergripande och syntetiserande verk *The Origins of Political Order* (2011) en slående illustration. Fukuyama kritiserar vad han menar är de tidigmoderna filosofernas misstag och eftermäle: vanan att betrakta individen som för-social varelse som föregår samhällsgemenskapen (2011: 26). Detta "hobbesianska felslut" – begånget av Hobbes, Locke och Rousseau – kontrasterar Fukuyama mot vad vi idag genom antropologer, evolutionsbiologer, historiker och statsvetare känner till om människan och hennes samhällen. Vår nya kunskap, menar Fukuyama, innebär idéhistoriskt att Aristoteles visat sig vara "more correct than these early modern liberal theorists" (2011: 26).

Att på detta sätt ställa Aristoteles sociala människonatur mot de tidigmoderna filosofernas asociala kontraktsteori utgör en idéhistoria som är klippt och beskuren: borta är Hume, Adam Smith och hela den skotska upplysningen. I *Treatise of Human Nature*, och i essäer som "Of the Origin of Government", beskriver Hume människans naturliga socialitet, och hur krig och våld ökar behovet av samarbete inom gruppen, och förklarar samtidigt att det grundläggande problemet att skapa social ordning kommer av att mellanmännsliga interaktioner i större grupper skapar fångarnas dilemma-situationer och free-rider-problematik. Han beskriver kort sagt behovet av, och problemen med att skapa, politiska institutioner. Detta är exakt vad Fukuyamas bok handlar om, och hade Hume varit en del av statsvetenskaplig kanon hade Fukuyamas lägesbeskrivning och svepande omdömen varit otänkbara.

Andrew Sabl, vars bok handlar om Humes stora historiska verk *The History of England* – de 1,3 miljoner ord som publicerades i sex volymer mellan 1754 och 1761 – skulle säkert vilja ge ytterligare en känga och betona hur märkligt detta försummande inom statsve-

tenskapen är. *History of England* gör Hume unik: "Never before and never since has the best philosopher of an era written a book on the varieties of political choice and about the institutions that arise" (Sabl 2012: x). Hume är den enda av de klassiska politiska filosoferna som på allvar ägnade sig åt att empiriskt förstå och förklara framväxten av ett lands faktiska institutioner.

Genom att studera detta verk gör Sabl därmed ett viktigt bidrag. Boken är en gedigen och upplysande genomgång av *History of England* och lyfter fram insikter och intressanta analyser i historieskrivningen. Även om *History of England* naturligtvis är förlegad som historia betraktad, så menar Sabl att Hume "still have much to teach us" på en mer generell nivå: hur aktörer agerar i specifika situationer, hur de navigerar i strukturer och i sin tur förändrar dessa (2012: 16). Han menar helt enkelt att "Hume's insights into these matters are superior to our own in crucial respects" (2012: 17).

Vad är grunden till Humes "superior insights"? Den teoretiska nyckeln i Sabls läsning av *History of England* utgörs av idén att samhällen och dess institutioner existerar genom att människor koordinerar sina handlingar och synsätt. Koordinering handlar om att uppnå de nyttigheter som är beroende av att alla agerar på samma sätt, att alla följer samma regler, normer eller standarder som sina gelikar. Mer specifikt handlar det om fall där det ligger i *allas enskilda intresse att agera likadant som alla andra*. Koordinering kan kontrasteras mot *samarbete*, som i spelteoretisk mening blir relevant i situationer som tvärtom präglas av att de individuella incitamenten leder bort från det kollektivt bästa. Om alla andra betalar skatt har jag mycket att vinna på att undvika att betala ifall jag kan göra det oupptäckt. Detta slags samarbetsproblem, ofta förknippade med Mancur Olsen och andra, har fått stor uppmärksamhet, inte bara i akademiska kretsar. Men vad som utmärker Hume, enligt Sabl, är en insikt om att det kollektiva handlandet i form av

koordinering är långt mer avgörande än vad som normalt antas. Koordineringsproblem och dess lösningar "explains more of politics than first appears", och Sabls själva projekt är att visa att koordineringsperspektivet hos Hume utgör fröet till "a comprehensive account of political change" (2012: 8).

Första steget till detta är att börja betrakta politisk auktoritet och statens makt som i sig former av koordinering. Politisk auktoritet är beroende av att människor betraktar lagar och dekret från en härskare eller ett politiskt organ som värdiga att följa och efterleva. Auktoritet är inget mer än "a shorthand for citizens' propensity to acquiesce in decisions by designated officers" (2012: 7). Politisk ordning bygger således på *konventioner*: på normer och förväntningar om andras beteende, som i sin tur påverkar vårt eget. Detta hjälper oss att inse varför den politiska världen i sig är så instabil och våldsam. Osäkerhet om konventioner eller svårigheter att koordinera i frågor om språk och etikett, trafikbeteende och ekonomiska transaktioner, osv, kan lösas genom att en politisk auktoritet fastslår och övervakar att ett visst beteende får genomslag. Men om makten i sig vilar på inget annat än konventioner, så utgör osäkerhet och oenighet kring  *dessa*  en mer fundamental och allvarlig konflikt. Auktoritetskonventioner är alltså samtidigt både "crucial" och "unstable" (2012: 7). Så länge de är etablerade så kan frågor på lägre nivå avgöras genom argument och hänvisningar till accepterade politiska konventioner. Men när auktoritetskonventionerna själva är i gungning, eller upplevs motstridiga, så finns det inget bortom dem att hänvisa till: sådana dispyter är därför, med Humes formulering, "less capable of solution from the arguments of lawyers and philosophers, than from the swords of the soldiery" (*Treatise*: 3.2.10.15).

Detta är den mest övergripande implikationen av ett koordineringsperspektiv. Det bör klargöras att denna tolkning av Hume inte är någon nyhet. Hume nämns exempelvis som en föregångare i David Lewis klassi-

ker *Convention* (2002: 3-4), Jon Elster anser att Hume var den förste att formulera fångarnas dilemma (2009: 51), och Russell Hardin betraktar "the pervasiveness and power of coordination" som Humes grundläggande insikt, samt att idén om konventioner bör räknas som en av "the greatest insights of social theory" (2007: 82). Sabl lutar sig alltså på ett etablerat synsätt på Humes samhällsteori. Hans bok erbjuder därmed snarare en tillämpning och fördjupning; en systematisk läsning av *History of England* utifrån dessa insikter, med syfte att visa att de för Hume (och oss) kan användas för att förstå politik och politisk förändring. Kort sagt, han läser *History of England* "as if it were a treatise on this one subject: how conventions of authority arise, change, improve by various measures, and dies" (2012: 7).

För att exemplifiera kan vi titta närmare på det kanske mest centrala kapitlet i boken, "Crown and Charter", som behandlar framväxten av de två kluster av auktoritetskonventioner som präglade Humes England: kungahusets makt å ena sidan, och de friheter och rättigheter som å andra sidan begränsade den.

Vad gäller kungamaktens utveckling kan vi ta avstamp i Locke. Enligt den teori som Locke utvecklade så följde det att absolut monarki "can be no civil government at all" (Locke 2002: 40). I sina essäer kritiserar Hume denna position som så orimlig och ointuitiv – "repugnant to the common sentiments of mankind, and to the practice and opinion of all nations and all ages" – att den bakomliggande kontraktsteorin måste överges (1987: 486-7). I *History of England* kan man se varför. Humes historieskrivning tecknar bilden av århundraden av eviga strider och maktkamper, fula knep och "ärofulla" äventyr, som sammantaget hade ett förfärligt högt pris: de breda folklagrens trygghet till liv och egendom, och möjligheten att utöva det fredliga samarbetets och den ekonomiska verksamhetens stilla dygder.

These disorders would be increased by the exorbitant power of the aristocracy, and would, in their turn, contribute to increase it. Men, not daring to rely on the guardianship of the laws, were obliged to devote themselves to the service of some chieftain, whose orders they followed even to the disturbance of the government or the injury of their fellow-citizens, and who afforded them in return protection from any insult or injustice by strangers (Hume 1983: 166-67).

Etablerad och stabil kungamakt, även absolutistisk, är därför i Humes ögon ett politiskt framsteg. Dess historiska alternativ utgörs inte av individuell frihet och republikanskt styre, utan av individuell underkastelse gentemot sinsemellan krigande stormän. "[A]narchy is the immediate cause of tyranny, if not over the state, at least over many of the individuals" (Hume 1983: 169). Den viktigaste skiljelinjen, menar Hume, går inte mellan absolutism och konstitutionalism, eller mellan monarki och republik, utan mellan de samhällen där auktoritetskonventioner styr snarare än att maktinnehav avgörs av "brute force" och "the swords of the soldiery" (2012: 152-53). När man som läsare insett vidden av de ständiga maktkamperna är man mer benägen att anse att en så simpel sak som en successionsregel, att exempelvis äldstsonen tar över makten vid kungens bortfall, är ett framsteg i fredens tecken. När en sådan konvention fick fäste, dvs den accepterades i vida kretsar och ansågs rätt och riktig, så utgjorde detta "the first victory of authority over power" (2012: 153). John Lockes position innebär däremot, med detta perspektiv, att han med ett a priori-argument suddar ut eller negligerar vad som historiskt sett är en mycket långsam men fundamental process av att politiska konventioner växer sig starkare och mer avgörande än våldsmakt och individuell dådkraft.

Mer allmänt bekant är förmodligen Humes framställning av Magna Charta och den engelska friheten. Idag är det naturligtvis känt att Magna Charta var resultatet av en krass maktkamp mellan adelsmän och kungen, och att den inte innehåller någon idé om en

frihet för gemene man, eller för den delen om parlamentariskt inflytande. Men under Humes tid så var idén om "ancient liberty" en dogm bland Whig-anhängare. Dessa ville göra gällande att den engelska friheten var uråldrig, att den kodifierades i Magna Charta, och att den sedan överträtts och trampats på av sentida kungar. Hume ansåg att detta var nonsens: friheten var ny, inte gammal, och innebörden av Magna Charta hade ursprungligen varit både begränsad och enkel att åsidosätta.

Hur hade då Magna Chartas innebörd och kraft uppkommit? Svaret, i sin mest teoretiska och kortfattade form, har att göra med att en konvention kan få fäste genom en dialektik mellan upprepade överträdelser av den och det motstånd som följer. Eftersom all politik för Hume handlar om "custom" och "opinion", så följer det att en överträdelse måste uppmärksammas och beivras för att en konvention ska överleva, annars blir överträdelserna självt ett prejudikat i framtida situationer, och den ursprungliga konventionen försvagas successivt. "Violations of right" måste uppmärksammas, inte nödvändigtvis med en rimlig förhoppning om att förhindra dem, men för att se till att de fortsätter att uppfattas just så, som "violations". Upprepade gånger gör Hume poängen att det var "more important to keep the Charter salient than to observe its provisions scrupulously" (2012: 144). Med varje hänvisning till en princip så stärks principen, och ju starkare principen är desto viktigare blir det för aktörer att hänvisa till den: det blir då successivt allt viktigare för en aktör att visa att deras agerande är berättigat eller åtminstone förenligt med den.

Dessa två exempel ger förhoppningsvis en idé om bokens karaktär. Andra teman som berörs är bland annat ledarskap och aktörskap under konstitutionella kriser, utvecklingen av parlamentets makt, och om politisk jämlikhet. Sabl visar övertygande hur Hume med hjälp av idéerna om koordinering och konventioner förklarar många paradoxala

utvecklingar och händelser i Englands historia.

Ett karakteristiskt drag i det tänkande som Sabl utvecklar är förhållandet mellan generell teori och det konkreta fallet. Att koordinering och konvention är abstrakta begrepp, och att de anges beskriva fenomen som förekommer och är avgörande i alla samhällen, innebär inte att förklaringarna i sig uttrycker lagbundenheter. Närmast tvärtom: typiskt för koordineringsproblem är att dess lösningar – de konventioner som utvecklas – är starkt kontextbundna och i den meningen ”godtyckliga”. Sabls analytiska och spelteoretiska resonemang involverar inte formaliseringar genom matriser och beslutsträd. Sammantaget är denne recensents uppfattning att Sabl presenterar en tilltalande form av politisk och historisk analys, och att han i det stora hela lyckas underbygga sina påståenden om den stora nyttan och värdet av att studera Humes tänkande.

Likväl finns vissa frågetecken kring Sabls anspråk och utformningen av boken. Hans påstående att Humes idéer om koordinering och konvention är värdefulla men ”not yet fully worked out” (2012: 16) är märkligt, givet att Sabl är kritisk mot formella metoder. Vad menas med ”worked out” om inte i denna formella och generella betydelse? Den huvudsakliga typen av relevans för dessa idéer torde snarast handla om *tillämpning* på andra fall och *omprövning* av etablerade teorier. Och på det planet kan man möjligen kritisera Sabl. Det hade varit önskvärt att på åtminstone ett område – statsbildningsprocesser, demokratiseringsforskning, rättsstatens utveckling, eller dylikt – tydligt diskutera samtida teorier och historieskrivning utifrån det humeanska tänkandet. Att göra detta på alla områden är naturligtvis omöjligt – boken skulle svälla bortom rim och reson – men tveklöst hade bokens påståenden getts ökad tilltro om läsaren fått ta del av mer utvecklade paralleller till samtida samhällsvetenskap.

Boken förtjänar ändå i första hand att prisas. Författaren skriver klart, skarpt och ofta

med humor, och boken präglas varken av en ängslig specialisering eller en strävan att markera tillhörighet till någon speciell akademisk gruppering. En ovanligt läsvärd och stimulerande bok.

#### Referenser:

- Elster, Jon, 2009. *Alexis De Tocqueville: the First Social Scientist*. Cambridge & New York: Cambridge University Press.
- Fukuyama, Francis, 2011. *The Origins of Political Order*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Hardin, Russell, 2007. *David Hume: Moral and Political Theorist*. Oxford: Oxford University Press.
- Hume, David, 1983. *The History of England. Volume I*. Indianapolis: Liberty Fund.
- Hume, David, 1987. *Essays: Moral, Political, and Literary*. Indianapolis: LibertyClassics.
- Hume, David, 2007. *A Treatise of Human Nature*. The Clarendon Edition. Oxford: Oxford University Press.
- Lewis, David, 2002. *Convention*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Locke, John, 2002. *The Second Treatise of Government: and a Letter Concerning Toleration*. Mineola, NY: Dover Publications.
- Russell, Bertrand, 2004. *A History of Western Philosophy*. London: Routledge.
- Sabl, Andrew, 2012. *Hume's Politics. Coordination and Crisis in the 'History of England'*. Princeton & Oxford: Princeton University Press.

Björn Östbring är doktorand vid Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet.  
E-post: bjorn.ostbring@svet.lu.se

**Pieter Vanhuysse & Achim Goerres.** 2012. *Ageing Populations in Postindustrial Economies: Comparative Studies of Policies and Politics*. London: Routledge.

Anmälan av Johan Bo Davidsson

Generationskonflikter är politik med gamla anor. Under tidigare historiska epoker så tog sig sådan politik framförallt uttryck i kon-